

بستن کمر بند می تواند خطر مرگ و میر را در سر نشینان صندلی عقب، ۲۵ تا ۷۵ درصد کاهش دهد.

شهروند» از شهرمان فراری ام و هر وقت هم

که می خواهیم درباره این موارد حرف بزنم حالم بد می شود، حالم به هم می خورد، وقتی شهرمان می روم همه مرا به هم نشان می دهند و بچه ها از من فراری اند» این بخشی از گلایه های یک ترنس در میان بر نامه ای در انجمن حمایت از حقوق کودکان و در نشستی تخصصی درباره چالش های کودکان ترنسکسوال است. جوان متولد نورا یاد لرستان است؛ بغض گلویش را می گیرد و به سختی حرفش را ادامه می دهد، دوستش دستش را روی شانه اش می گذارد و به او دلگرمی می دهد تا او بخشی از چالش های هر روزشان را با صدایی لرزان ادامه دهد: «بعد از این همه سال از بهزیستی لرستان به من زنگ زدند که کارت معافیت آمده و بیا که معاینات کنیم و گرنه کارت را می شکستیم؛ این قدر تحقیر آمیز با ما رفتار می کنند.» حرف هایش همدلی ترنسکسوال های حاضر در سالن کوچک انجمن حمایت از حقوق کودکان را برمی انگیزد و جلسه به روند عادی برمی گردد تا سخنران حاضر در جلسه از روند قانون گذاری درباره اقلیت های جنسی ایران بگویند. «هادی شریعی» حقوقدان و نایب رئیس هیات مدیره انجمن حمایت از حقوق کودکان، «حسن موسوی چلک» رئیس انجمن مددکاران اجتماعی ایران، «مریم امیری» روانشناس بالینی و «سامان ارسطو» بازیگر، کارگردان و پژوهشگر.

کودکان نامرئی در جامعه امروز ایران

توضیح درباره وضع حقوقی جامعه ترنسکسوال ایران و وضع نامشخص کودکان این جامعه، محور اصلی نخستین سخنران این نشست بود. «هادی شریعی» حقوقدان و نایب رئیس هیات مدیره انجمن حمایت از حقوق کودکان با بیان این که در سرفصل های حقوق کودکان، گروهی با عنوان کودکان نامرئی داریم، گفت: «کودکان نامرئی بخشی از کودکان جامعه اند که به دلایل اجتماعی در جوامع دیده نمی شوند و به حاشیه رانده و از جامعه طرد می شوند. جامعه این کودکان را نمی بیند و آنها را در جمعیت آماری خود حساب نمی کند. ترنس ها بخشی از کودکان نامرئی هستند.»

او درباره متن قانون کنونی و وضع این کودکان در قانون گفت: «در جامعه ما بخشی از افراد جامعه سانسور می شوند. درباره حقوقشان با قانون سکوت کرده و با بطور غیر شفاف ورود نمی کند. همین باعث تبعیض می شود و از دل تبعیض نیز بزه و آسیب های اجتماعی به وجود می آید. در قوانین کشورمان ترنسکسوال به رسمیت شناخته شده، اما حمایتی نیست و این کفایت نمی کند. قوانین باید جنبه حمایتی داشته باشد نه فقط در چند ماده خلاصه شود.» این حقوقدان در ادامه سخنان خود درباره جنبه شرعی حقوق ترنسکسوال ها در جامعه کنونی ایران گفت: «در فقه شیعه از ترنس ها با عنوان خنثی یا روانی نامبرده شده و احکام مخصوصی هم در زمینه نماز، روزه، حج و حدود و قصاص درباره آنها وجود دارد. یکی از معتبر ترین اسناد فقهی که داریم در این زمینه مورد استناد محاکم قضائی قرار می گیرد کتاب تحریرالوسیله آیت الله خمینی (ره) است.»

شریعی در ادامه به جنبه شرعی و قانونی به رسمیت شناختن ترنسکسوالی در ایران اشاره کرد و با اشاره به حکم تاریخی رهبر پیشین و بنیان گذار جمهوری اسلامی گفت: «در سال ۱۳۶۰ یک فتوایی از آیت الله خمینی (ره) صادر شد مبنی بر شرعی بودن تغییر جنسیت و این فتوا به عنوان یکی از مجوز های معتبر عمل تغییر جنسیت در ایران استفاده می شود. احکام قضائی در این خصوص بیشتر بر اساس متون فقهی در نظر گرفته می شود چرا که قانون مشخصی درباره ترنس ها نیست. در همین زمینه یکی از چالش های اساسی درباره ترنسکسوال ها، نبود قانون منسجم، شفاف و جامع در این خصوص است. در قوانین اصلی ما دو تا سه ماده به صورت پراکنده و محدود به بحث ترنس ها پرداخته است.»

این حقوقدان در ادامه به این مواد قانونی پرداخت و در این باره ادامه داد: «ماده ۹۳۹ قانون مدنی که درباره وضع تعیین ارث است، از واژه خنثی هم درباره ترنس ها استفاده کرده. همچنین بند ۱۸ ماده ۲۴ قانون حمایت از خانواده، دادگاه صالح برای رسیدگی به درخواست تغییر جنسیت را دادگاه خانواده اعلام کرده است و در نهایت ماده ۳۳ آیین نامه سازمان نظام وظیفه که مربوط به معافیت های اعصاب و روان است. این قوانین بسیار محدود و تعیین تکلیفشان بیشتر

کارشناسان در نشست «بررسی چالش های کودکان ترنسکسوال در جامعه ایرانی» از مشکلات آنها سخن گفتند

کودکان نامرئی

موسوی چلک، رئیس انجمن مددکاری اجتماعی ایران: درباره حل مشکلات ترنسکسوال ها همیشه باید بولتن محرمانه را پاسخ می دادیم

خدمات کنونی نتیجه جنگی تمام عیار است

ارسطو، کارگردان و فعال حقوق ترنسکسوال ها: ترنسکسوال ها را ایماز یا قابل ترحم ندانیم

عکس:غیرانتخابی

هوای پاک در تهران، امسال ر کورد زده و پایتخت نشینان از ابتدای سال تاکنون ۲۵ روز هوای پاک تنفس کرده اند که در ۵ سال اخیر بی سابقه بوده است. پایتخت نشینان از ابتدای سال تاکنون ۲۷۶ روز هوای مطلوب تنفس کرده اند که از این میان ۲۵ روز هوای پاک و ۲۵۱ روز سالم بوده، همچنین طی بهمن ماه، هوای تهران ۷ روز پاک، ۱۳ روز سالم و ۱۰ روز ناسالم برای گروه های حساس بود. به گزارش ایسنا، در حالی بهمن ماه امسال تهران ۲۰ روز هوای مطلوب داشت که طی سال های گذشته، حداقل نیمی از روز های بهمن، هوای برای گروه های حساس ناسالم بود. بر اساس آمار شرکت کنترل کیفیت هوای تهران دومین ماه زمستان سال گذشته هوای تهران ۲۲ روز در شرایط نامطلوب قرار داشت که از این تعداد ۱۹ روز هوای ناسالم برای گروه های حساس و ۳ روز ناسالم برای همه افراد بود.

که مخالف رسیدگی به وضع ترنس ها بودند و اولویت برنامه هایشان روی کودکان کار یا زنان آسیب دیده متمرکز بود؛ به همین دلیل برای تغییر این رویکرد به زمان نیاز داشتیم.» موسوی با تأکید بر سختی های این دوران، درباره دستاوردهای این تلاش ها هم گفت: «در اولین گام توانستیم زمینه تشکیل پرونده در استان ها را فراهم کنیم که دیگر نیاز نبود ترنس ها به تهران بیایند. از طرفی میزان حمایت از ترنس ها به ۵ میلیون تومان افزایش پیدا کرد که آن موقع این رقم برای ما در بهزیستی خیلی بود.»

این مددکار اجتماعی، درگیر کردن مسئولان و قانون گذاران با مشکلات ترنسکسوال ها را یکی دیگر از دستاوردهای این دوران دانست و درباره یکی دیگر از معضلات این افراد یعنی موضوع خدمت سربازی گفت: «ترنس ها امکان معافیت داشتند که البته در هیچ کدام از کارت های معافیت تا جایی که من دیده بودم این عنوان را نمی نوشتند؛ بند مربوط به اختلال روانی را می زدند. در همین باره موردی داشتیم که دختر بود و بعدها پسر شد اما با این معافیت و عنوان نمی توانست.» این سخنان البته واکنش تعدادی از افسراد حاضر در این جلسه را به همراه داشت که می گفتند همچنان در کارت معافیت آنها چنین بندی ذکر می شود و موسوی چلک هم قول پیگیری این موضوع را داد. او البته معتقد بود که با تلاش های صورت گرفته دیگر در کارت معافیت دلیل معافیت «بیماری غدد» ذکر می شد که مشکلی برای کار این افراد ایجاد نمی کرد.

او دیگر دستاورد این سال ها را حذف توضیحات مربوط به تغییر جنسیت در شناسنامه افرادی که چنین جراحی را انجام می دهند، بیان کرد و درباره هزینه چنین عملی هم گفت: «سال ۹۲ من به وزارت رفاه رفتم که در آن دوره خانم دستجردی وزیر بهداشت بود و با تلاش های فراوان و همکاری دیگر مجموعه ها توانستیم این جراحی را مشمول بیمه تأمین اجتماعی قرار دهیم؛ چون پیش از این بیمه ها حاضر به پذیرش این موضوع نمی شدند و این عمل در رده جراحی های زیبایی قرار داشت.» رئیس انجمن مددکاری اجتماعی البته معتقد است که این دستاوردها به راحتی ممکن بود: «ما همیشه باید پاسخ بولتن های محرمانه را می دادیم.»

موسوی چلک البته کارهای صورت گرفته را گامی سخت اما کوچک در راستای رعایت حقوق اقلیت های جنسی در ایران می داند اما حل پایه ای این مشکلات را نیازمند تغییر نگاه اساسی به این افراد می داند: «تمام تلاش ما این بوده که ترنسکسوال ها به عنوان شهروند از حقوق شهروندی خود برخوردار شوند که هنوز این مسأله محقق نشده است. فراموش نکنیم که در این کشور ما هنوز روانشناس، مددکار اجتماعی، پرستار، پزشک و فارغ التحصیلانی در حوزه های مختلف که در این زمینه تخصص داشته

شریعی، حقوقدان و نایب رئیس هیات مدیره انجمن حمایت از حقوق کودکان: کودکان نامرئی به دلایل سیاسی یا امنیتی و اجتماعی در جوامع دیده نمی شوند

«تمام روز را در آیینه گریه می کردم/ بهار پنجره ام را/ به وهم سبز درختان سپرده بود تنم به پیله تنهایی ام نمی گنجید و بوی تاج کاغذم/ فضای آن قلمرو بی آفتاب را/ آلوده کرده بود، نمی توانستم، دیگر نمی توانستم...»

سامان ارسطو، بازیگر، کارگردان و فعال حقوق جامعه ترنسکسوال ایران سخنان خود را با این شعر از فروغ فرخزاد آغاز کرد و در ادامه به انتقاد از دستاوردهای عنوان شده توسط رئیس انجمن مددکاری ایران پرداخت. ارسطو معتقد بود که هنوز انجمن مددکاری اجتماعی، از عبارات «بیمار» برای ترنسکسوال ها استفاده می کند و دستاوردها هم با چنین نگاهی حاصل شده که باید با پاک کن دنبال اصلاح و پاک کردن این برچسب ها باشیم. او در این باره گفت: «مروز ترنس جامعه مسا یا باید زن باشد یا مرد و ترنسی را به رسمیت نمی شناسند.» این بازیگر و کارگردان در این باره ادامه داد: «هیچ فردی به دلیل این که اندام جنسی زنانه یا مردانه دارد، زن یا مرد نخواهد بود. همه ما یک طیف جنسی داریم و هیچ کدام از این گرایش ها انحراف یا بیماری نیست. قوانینی که با این پیش زمینه تصویب می شوند، به نظر من کار کردی نخواهند داشت.»

ارسطو با اشاره به مشکلات کنونی هم گفت: «هزینه جراحی تغییر جنسیت دست کم ۸۰ میلیون تومان است و بسیاری از مردم نمی توانند چنین هزینه ای را تقبل کنند اما قوانین کنونی و مسئولان سعی می کنند همه را به سمت جراحی هدایت کنند.»

شود. همان دوره وزیر وقت بهداشت و درمان اعلام کرد که هیچ مسئولیتی در قبال درمان این افراد ندارند. آن زمان نگاه های اشتباهی درباره این افراد وجود داشت؛ چون استدلال بر این بود که تعدادشان کم است و هزینه های درمانشان بالا، پس توجه زیادی به آنها نمی شد. در نهایت اما به این نتیجه رسیدند که این افراد با بهزیستی بیشتر در ارتباط باشند؛ چرا که بهزیستی علاقه مند بود در این حوزه وارد شود؛ خیلی بد است شما شهروند باشید اما به رسمیت شناخته نشوید.»

آن طور که موسوی چلک در این برنامه گفت در سال ۸۵ تمام اعتبار در نظر گرفته شده برای کمک به این افراد ۲۰ میلیون تومان بود: «سال ۸۵ من به بهزیستی برگشتم و همان دوره سعی کردیم کارهایی را برای ترنسکسوال ها انجام دهیم؛ آن هم در شرایطی که ما مخالفان زیادی از درون سازمان داشتیم. از نگهبانی و حراست گرفته تا دیگر افرادی

گرفته و در حکم قانون داخلی است، اشاره مستقیمی به کودکان با هویت جنسی متفاوت نداشته است. اما در ماده ۲ پیمان نامه که درباره اصل عدم تبعیض است، با توجه به وضع کودکان ترنسکسوال آنها در معرض تبعیض اند و از این قضیه آسیب می بینند.» این حقوقدان همچنین از مشکلات این کودکان در مدارس سخن گفت و ناآشنایی دیگر کودکان و همچنین مدیران و کارکنان مدارس را یکی از مشکلات آنها در جامعه ایران دانست.

جنگی تمام عیار برای رسمیت بخشیدن به حقوق ترنسکسوال های ایران

ادامه این نشست به سخنان «حسن موسوی چلک» رئیس انجمن مددکاران اجتماعی ایران اختصاص داشت تا این مددکار اجتماعی که روزگاری در کسوت رابط مسئولان و مددکاران قرار داشت، از مراحل مختلف «جنگ تصویب قوانین و حمایت از حقوق ترنسکسوال» بگوید.

او درباره مراحل تاریخی سپری شده در این زمینه با تأکید مددکار بودن خود گفت: «در گذشته اطلاعاتی درباره ترنس ها در دسترس نبود و نمی دانستیم آنها چه کسانی هستند. سال ۸۳ من کارمند برنامه و بودجه کشور بودم و نگاه این بود که باید با ترنس ها برخورد

کردن در نظر گرفته اند.» او گفت: «در این چند دهه فقط یک بند از یک ماده قانونی به بحث کودکان دارای مسأله اختلال هویت جنسی یا تراجنسی پرداخته است. از طرفی کنوانسیون حقوق کودک که نیز به عنوان یک سند بین المللی که مورد پذیرش دولت ایران قرار

کودکان در نظر گرفته اند.» او گفت: «در این چند دهه فقط یک بند از یک ماده قانونی به بحث کودکان دارای مسأله اختلال هویت جنسی یا تراجنسی پرداخته است. از طرفی کنوانسیون حقوق کودک که نیز به عنوان یک سند بین المللی که مورد پذیرش دولت ایران قرار

کودکان در نظر گرفته اند.» او گفت: «در این چند دهه فقط یک بند از یک ماده قانونی به بحث کودکان دارای مسأله اختلال هویت جنسی یا تراجنسی پرداخته است. از طرفی کنوانسیون حقوق کودک که نیز به عنوان یک سند بین المللی که مورد پذیرش دولت ایران قرار

کودکان در نظر گرفته اند.» او گفت: «در این چند دهه فقط یک بند از یک ماده قانونی به بحث کودکان دارای مسأله اختلال هویت جنسی یا تراجنسی پرداخته است. از طرفی کنوانسیون حقوق کودک که نیز به عنوان یک سند بین المللی که مورد پذیرش دولت ایران قرار

«تلور هویت در کودکان ترنسکسوال» هم موضوع سخنان «مریم امیری»، روانشناس بالینی در این نشست بود که با بیان مشکلات کنونی این کودکان در جامعه ایران از سیکل معیوبی سخن گفت که آسیب دگی را در این کودکان درونی می کند. او در بخش اول سخنان خود بایان سه اصطلاح، جنس، هویت جنسی و نقش جنسیت در توضیح این موارد گفت: «جنس به خصوصیات بیولوژیک فرد اشاره می کند اما هویت جنسی مستقل از جنس است در حالی که جنسیت، به نقش هایی که توسط اجتماع برای زنان و مردان مطرح می شود، اشاره دارد.» این روانشناس بالینی ادامه داد: «جنسیت در زبان عامیانه، همان مردانگی و زنانگی است که در گفت و گوی روزمره از آنها استفاده می شود. جنس افراد با گذشت زمان تغییر نمی کند، در حالی که نقش های جنسیتی با گذشت زمان تحت تأثیر تغییرات اجتماعی قرار می گیرد. در این صورت، جنس زن تنها به نقش خاصی وی در تولیدمثل (بارداری و زایمان) اشاره دارد. بر پایه این باور، دیگر تفاوت هایی که از نظر روانی و رفتاری بین زن و مرد وجود دارد، بر خاسته از طبیعت نیست و متأثر از فرهنگ و اجتماع به وجود آمده اند. آنان افزون بر باز تعریف بالا، اعلام کردند که بسیاری از تفاوت ها و انتظاراتی که از هر یک از زن و مرد وجود دارد، به هویت جنسی شان شکل می دهد، بی پایه است.» آن طور که این روانشناس بالینی در این جلسه مطرح کرد آماری درباره تعداد کودکان ترنسکسوال در ایران وجود ندارد اما به نظر

دوقطبی بودن جنسیت حتی در کودکان ما هم نهادینه شده است

می آید تفاوت چندانی بین این آمار در دنیا وجود نداشته باشد: «در جامعه آمریکا، ۱.۸ درصد جوانان ترنسکسوال اند که ۴۱ درصد از این افراد دست کم یک بار اقدام به خودکشی داشته اند. علاوه بر این آمار می گوید که ۱۹ درصد از ترنسکسوال ها از طرف خانواده خود آزار دیدند و ۹۰ درصد هم در محل کار مورد آزار و اذیت قرار می گیرند. این آمار البته مربوط به جامعه آمریکا است که شاید بتواند نمودی از وضعیت کنونی جامعه ایران را هم نشان دهد.» امیری در ادامه درباره کودکان هم گفت: «بسیاری که از لوازم آرایش مادرش استفاده می کنند و دامن می پوشد صرفاً به این معنی نیست که این کودک ترنس است. این کودک در واقع نقش جنسیتی خود را برخلاف دوگانه زن و مرد در جامعه تعریف می کند.» او با اشاره به مشکلاتی که برای کودکان ترنسکسوال در محیط خانه، مدرسه و جامعه ایجاد می شود، ادامه داد: «والدین توسط روانشناسان باید آگاه شوند و به کودکان خود با عمل های تغییر جنسیتی که شاید لازم نباشد، آسیب وارد نکنند. ما نیازمند روانشناسان و پرستارهای متخصص در زمینه ترنسکسوال هستیم.» این روانشناس بالینی همچنین تأکید بر دوقطبی جنسی را یک از محصولات دوران مدرن دانست و گفت: «در هیچ دوره تاریخی این همه تأکید بر وجود تنها دو قطب زن و مرد دیده نمی شود. الان تفکر دوقطبی بودن جنسیت حتی در کودکان ما هم نهادینه شده است که می تواند آسیب های فراوانی ایجاد کند.»

۶۶

”